

Nr 6.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 60 och 193 §§ utsökningslagen.

Genom en den 19 januari 1951 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 29, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 60 och 193 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 60 och 193 §§ utsökningslagen¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

60 §.

Underrättelse, varom i 59 § sägs, skall, för att anses giltig, meddelas gäldenären genom utmätningsman. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit gäldenären annorledes tillhanda eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivit sist dagen före utmätningen meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, *anslag* å hans husdörr; vare det ock giltt.

Skall utmätning ————— åtta dagar.

Har gäldenären ————— av nöden.

60 §.

Underrättelse, varom i 59 § sägs, skall, för att anses giltig, meddelas gäldenären genom utmätningsman. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit gäldenären annorledes tillhanda eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivit sist dagen före utmätningen meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, *i slutet kuvert avlämnad i hans hemvist eller fäst* å hans husdörr; vare det ock giltt.

¹ Senaste lydelse av 60 § se SFS 1920: 418 och av 193 § se SFS 1925: 142.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

193 §.

Förordnande, varom i 192 § sägs, må ej verkställas, med mindre underrättelse därom, att verkställighet är sökt, blivt genom utmätningsman meddelad den, som ansökningen avser, sist fyra dagar före vräkningen. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit den, som ansökningen avser, annorledes tillhanda inom tid, som nyss är sagd, eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivt inom samma tid meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, *anslagen* å hans husdörr; vare det ock gillt. Har han ej stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, vare underrättelse, som nu är sagd, ej av nöden.

193 §.

Förordnande, varom i 192 § sägs, må ej verkställas, med mindre underrättelse därom, att verkställighet är sökt, blivt genom utmätningsman meddelad den, som ansökningen avser, sist fyra dagar före vräkningen. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit den, som ansökningen avser, annorledes tillhanda inom tid, som nyss är sagd, eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivt inom samma tid meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, *i slutet kuvert avlämnad i hans hemvist eller fäst* å hans husdörr; vare det ock gillt. Har han ej stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, vare underrättelse, som nu är sagd, ej av nöden.

Utmätningsmannen äge — — — — — stadgade tid.

Vad här — — — — — äga rum.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Enligt den nuvarande lydelsen av utsökningslagen skall underrättelse om sökt utmätning eller vräkning, där underrättelsen ej kan delgivas på annat i lagen angivet sätt, anslås å den söktes husdörr. I propositionen föreslås, att underrättelsen i nu avsedda fall i stället skall i slutet kuvert avlämnas i hans hemvist eller fästas å hans husdörr.

Gällande rätt.

Utmätning kan i allmänhet lagligen verkställas utan hinder av att gäldenären ej är tillstädes vid förrättningen. För de fall, om vilka utsökningslagen handlar, framgår detta av 59 och 60 §§ samma lag. Där givna regler ha emellertid på grund av hänvisningar i skilda författningar eller i

följd av analogi giltighet beträffande all utmätning. Blott i ett enda fall är gäldenärens närvaro vid utmätning förrättningen erforderlig. Enligt 55 § utsökningslagen får utmätning ske för vissa icke domfästa auktionsfordringar under förutsättning att gäldenären är tillstådes vid utmätningstillfället och därvid »utan jäv erkänner skulden».

För att utmätning skall få ske i gäldenärens frånvaro kräves i regel att gäldenären på förhand underrättats om »att utmätning för fordringen är sökt». Underrättelsen behöver icke innehålla uppgift om tidpunkten för den blivande förrättningen, och förrättningsstället måste uppgivas endast om egendom skall utmätas å annan ort än där gäldenären har sitt hemvist. Har utmätningssmannen själv muntligen underrättat gäldenären kan förrättningen genast taga sin början. Detsamma är förhållandet så snart skriftlig, av utmätningssmannen utfärdad underrättelse bevisligen kommit gäldenären tillhanda. Har gäldenären blivit sökt i sitt hemvist utan att där anträffas må sådan underrättelse meddelas hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslås å hans husdörr; utmätningssmannen får då äga rum tidigast nästföljande dag. Skall utmätning ske å gäldenären tillhörig egendom, som finnes å annan ort än där han har sitt hemvist och ej blivit av gäldenären uppgiven till utmätning, måste underrättelsen ha meddelats så tidigt att gäldenären kan bevaka sin rätt vid utmätningen. Det längsta rådrum, gäldenären för sådant ändamål äger åtnjuta, utgör åtta dagar.

Av bestämmelserna i 59 och 60 §§ utsökningslagen framgår vidare, att kravet på förutgången underrättelse bortfaller *dels* när det finns anledning att antaga, att »gäldenären håller sig undan eller rest bort, förty att han väntar utmätning», *dels* när gäldenären ej har stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, där utmätning skall ske, och *dels* när gäldenären till utmätning anvisat egendom utanför den ort där han har sitt hemvist.

I fråga om indrivning av resterande skatt finnas vissa speciella bestämmelser meddelade i uppbördsförordningen den 31 december 1945.

Bestämmelserna i 59 och 60 §§ utsökningslagen om särskild underrättelse såsom villkor för verkställighet äro icke tillämpliga å annan verkställighet än utmätning. Bestämmelser av liknande innehåll återfinnas emellertid i 193 § utsökningslagen. Dessa gälla så snart vräkning från fast egendom eller ur hus skall äga rum. Förordnande härom får ej verkställas med mindre underrättelse om den sökta verkställigheten blivit genom utmätningssman meddelad den som ansökningsavser sist fyra dagar före vräkningen. Har underrättelsen, skriftligen utfärdad av utmätningssmannen, bevisligen kommit den som skall vräkas tillhanda på annat sätt inom nämnda tid, räknas den som giltig. Detsamma gäller när sådan underrättelse, i det fall att den som avses med ansökningsavser ej kunnat anträffas i sitt hemvist, blivit sist fyra dagar före vräkningen meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husdörr. Underrättelse är icke erforderlig om den som skall vräkas ej har stadigt hemvist i riket och ej heller har känt ombud i orten.

Hänvisningar till bestämmelserna i 59 och 60 §§ utsökningslagen förekomma i vissa andra lagar. I 10 § tredje stycket lagen den 11 juni 1915 om avbetalningsköp stadgas sålunda angående rätt för utmätningsman att i vissa fall utan hinder av köparens frånvaro meddela handräckning för det sålda godsets återtagande, att vad i 59 och 60 §§ utsökningslagen är i fråga om utmätning föreskrivet skall äga motsvarande tillämpning. Enahanda bestämmelser äro meddelade i 15 § andra stycket lagen den 20 juni 1924 om viss panträtt i spannmål och i 15 § andra stycket lagen den 30 juni 1942 om viss panträtt i spånadslin och hampa i fråga om där avsedd handräckning.

Justitieombudsmannen upptog i skrivelse till Kungl. Maj:t den 1 december 1948 frågan om ändrade bestämmelser rörande formen för meddelande av underrättelse om sökt utmätning. *Justitieombudsmannen* vände sig därvid särskilt mot föreskriften i 60 § utsökningslagen om anslag å gäldenärens husdörr av sådan underrättelse. Frågan hade hos *justitieombudsmannen* väckts av *förste stadsfogden i Stockholm friherre O. Beck-Friis*, som i ett hos *justitieombudsmannen* anhängigt ärende anfört bland annat:

Under den tid Beck-Friis tjänstgjort som förste stadsfogde i Stockholm hade den oftast förekommande anledningen till irritation varit underrättelsernas anslående å husdörrarna. Beck-Friis kunde icke komma ifrån en känsla av att ansländet å en gäldenärs husdörr av en underrättelse om sökt utmätning i många fall uppfattades såsom ett sätt att trakassera gäldenären, att få honom att skämmas inför sina grannar och därigenom göra honom »mjuk», så att han betalade, alltså såsom en form av personalexekution. Många gånger hade Beck-Friis fått intrycket, att den omständigheten att en gäldenär på grund av en utmätning bleve av med någon sin tillgång bekymrade honom föga i jämförelse med det lidande, han ansåge sig ha fått utstå genom att underrättelsen om den sökta utmätningen anslagits å hans husdörr till allmänt beskådande av grannar och andra. Bestämmelsen om underrättelsens anslående å husdörren härstammade möjligen från någon tid, då brevlådor icke funnos och skriftliga meddelanden i adressatens bortovaro därför måste fästas å husdörren, genom vilken adressaten förr eller senare kunde beräknas komma att passera. Nu för tiden torde väl om icke de allra flesta så dock en mycket stor del av hela antalet lägenheter i städerna vara försedda med brevlådor. Skulle man icke kunna tänka sig, att utmätningsmannens underrättelse i de fall, då brevlåda funnes, kunde av utmätningsmannen eller hans biträde få stoppas i denna? Och vore det i de fall, brevlåda icke funnes, nödvändigt, att underrättelsen anslöges till allmän genomläsning? Skulle det icke möjligen kunna tänkas, att underrättelsen kunde få nedstoppas i kuvert, som tillslötes, och därefter fästes vid dörren? Även en sådan åtgärd kunde visserligen förorsaka obehag, eftersom fästandet måste ske med utmätningsmannens sigill så att det framstode såsom klart, att det icke finge rubbas av obehöriga, och blotta upptäckten att en person fått ett brev från utmätningsmannen, vad detta nu än kunde innehålla, i många fall torde vara tillräckligt att framkalla grannarnas skadeglädje. Stoppades underrättelsen in i slutet kuvert, besparades gäldenären emellertid det obehaget att grannarna finge veta, vilka skulder han hade. Icke blott hänsyn till gäldenärerna kunde andragas som skäl för att överväga en ändring i bestämmelserna om underrättelsernas anslående å

husdörrarna. I en storstad som Stockholm, där det hos utmätningssmannen förekommande gäldenärsklientelet icke blott i mycket stor utsträckning vore inneboende, hos andra utan också ofta flyttade, där många människor hade samma namn och där antalet lägenheter i ett hus ofta vore så stort, att det vore omöjligt för värden eller portvakten att närmare hålla reda på vilka personer som vore inneboende i de olika lägenheterna, funnes vissa risker för att en utmätningssunderrättelse till en gäldenär, som av borgenären uppgåves vara inneboende hos viss annan person, bleve anslagen å dennes husdörr, oaktat gäldenären redan avflyttat eller kanske aldrig någonsin varit inneboende där. På grund av den skyndsamhet, med vilken utmätningss- ärendena — med hänsyn till gällande bestämmelser om utmätningssmannens redovisningsskyldighet inom viss tid — måste företagas, syntes det Beck-Friis omöjligt att helt undvika dylika missöden. Under den tid Beck-Friis tjänstgjort som förste stadsfogde hade också flera fall inträffat, där en underrättelse på grund av olyckliga omständigheter kommit att anslås å en husdörr, oaktat gäldenären icke varit boende innanför denna dörr. Med kännedom om den reaktion en utmätningssunderrättelses anslående utlöste funne Beck-Friis det förklarligt, att lägenhetsinnehavarna i dessa fall känt obehag av att underrättelsen anslagits å deras dörrar och gärna velat i hårda ordalag förklara, vilket oerhört fel som begåtts och vilket oerhört lidande som tillfogats dem genom underrättelsens anslående. Om underrättelserna icke behövde anslås utan i stället kunde nedstoppas i brevlåda eller i slutet kuvert fästas vid dörren, skulle dylika otrevliga situationer kunna undvikas.

För egen del anförde justitieombudsmannen, att anslåendet av en underrättelse å gäldenärens husdörr näppeligen torde göra större nytta i delgivningshänseende än nedläggandet av en underrättelse i gäldenärens brevlåda. Däremot kunde ett dylikt anslående av kungörelsen medföra olägenhet eller skada icke blott för gäldenären utan även för utomstående personer. Vad Beck-Friis härutinnan anfört syntes justitieombudsmannen värt beaktande. Justitieombudsmannen anförde vidare, att det enligt hans mening skulle vara möjligt att undvika de missförhållanden, som vidlådde delgivningsförfarandet enligt 60 § utsökningslagen, genom en ändring av föreskrifterna däri till överensstämmelse med reglerna i 33 kap. rättegångsbalken om delgivning i tvistemål av annan handling än stämning. Mot det föreslagna förfarandet, att underrättelsen skulle få inneslutas i kuvert och nedläggas i gäldenärens brevlåda eller i slutet kuvert fästas å hans dörr, vore i och för sig icke något att erinra, men det syntes justitieombudsmannen i allt fall lämpligast, att bestämmelserna om delgivning av utmätningssunderrättelse i möjligaste mån anslöte sig till vad som gällde om delgivning enligt 33 kap. 8 § rättegångsbalken.

Med anledning av justitieombudsmannens framställning upprättades inom justitiedepartementet en *promemoria* angående ändrade bestämmelser rörande delgivning av underrättelse om sökt utmätning. I *promemorian* anfördes i huvudsak följande: Stadgandet i 60 § utsökningslagen om anslag å husdörr av underrättelse om sökt utmätning vore, som justitieombudsmannen framhållit, otvivelaktigt i vissa hänseenden mindre lämpligt. Även om det låge nära till hands att, såsom justitieombudsmannen jämväl anfört,

jämföra stadgandet i 60 § utsökningslagen med de i 33 kap. rättegångsbalken upptagna bestämmelserna om delgivning, syntes det emellertid ej vara lämpligt att införa en allmän hänvisning till rättegångsbalkens regler om delgivning i nyssnämnda paragraf. Såsom den enklaste utvägen anvisades i promemorian att, för det fall gäldenären ej kunnat anträffas i sitt hemvist, införa regler om s. k. surrogatdelgivning (d. v. s. delgivning genom överlämnande till annan än gäldenären), motsvarande dem i 33 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken. Vidare borde det, i enlighet med vad som stadgades i 33 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken, åligga den, till vilken underrättelsen om utmätning överlämnats att, så snart ske kunde, se till att underrättelsen komme den sökte till handa.

I anslutning till promemorian hade upprättats ett utkast till lag om ändrad lydelse av 60 § utsökningslagen.

Över justitieombudsmannens framställning och promemorian avgåvos efter remiss *yttranden* av Svea hovrätt, Göta hovrätt, länsstyrelsen i Stockholms län (efter hörande av länsavdelningen av föreningen Sveriges landsfiskaler), länsstyrelsen i Värmlands län (efter hörande av länsavdelningen av nämnda förening och av stadsfogden i Karlstad), förste stadsfogden i Stockholm, styrelsen för Sveriges advokatsamfund samt styrelserna för föreningen Sveriges stadsfogdar och föreningen Sveriges landsfiskaler.

I yttrandena framfördes vissa erinringar mot promemorieförslaget. Sålunda ifrågasatte flera av remissinstanserna lämpligheten av att helt avskaffa anslag å husdörr. I flertalet yttranden har föreslagits att underrättelsen skulle få fästas i slutet kuvert å gäldenärens dörr.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg har vid lagrådsremissen inledningsvis anfört bl. a. följande.

»De erinringar, som framställts mot det föreskrivna underrättelseförfarandet, avse väsentligen, att anslag å gäldenärens husdörr medför stora olägenheter för gäldenären och ofta nog också för andra personer. Dessa erinringar äro utan tvivel berättigade. — — —

Sedan flera år är en genomgripande reform av vår utsökningsrätt aktuell. Det kunde under sådana förhållanden ifrågasättas, om det är lämpligt att utan avvaktande av denna reform nu föreslå en ändring i en sådan detaljfråga som den förevarande. Även om reformarbetet skulle kunna igångsättas tämligen snart skulle detta emellertid först om åtskilliga år kunna leda till lagstiftning. Under sådana förhållanden och då de olägenheter som äro förknippade med de nuvarande reglerna onekligen äro betydande, synas inga invändningar kunna riktas mot en partiell reform, helst som denna ej på något sätt torde behöva föregripa en mera definitiv reglering.»

Departementschefen ifrågasätter härefter om det vore lämpligt att ens i den mycket begränsade omfattning som angåves i departementspromemorian anknyta till rättegångsbalkens delgivningsregler samt fortsätter.

»Det föreliggande spörsmålet gäller ju egentligen endast att söka undan-

röja de olägenheter som äro förknippade med det nu föreskrivna anslagsförfarandet. Lagstiftningsåtgärderna böra därför inskränkas till vad som erfordras för att avhjälpa dessa olägenheter. Mycket synes mig tala för att den bästa lösningen ligger i det av förste stadsfogden i Stockholm framförda förslaget, att underrättelsen skall få i slutet kuvert nedläggas i gäldenärens brevlåda, om sådan finnes, eller, likaledes i slutet kuvert, fästas å hans dörr. En underrättelse som överbringas på detta sätt kan beräknas komma till gäldenärens kännedom lika säkert som om man förfar enligt nu gällande regler. I några av yttrandena har ägnats särskild uppmärksamhet åt frågan, huruvida i de fall, då underrättelsen måste fästas å dörren, kuvertet med underrättelsen bör vara försett med utmätningssmannens stämpel eller fästas med hans sigill. Det har framhållits, att det skulle vara mest skonsamt för gäldenären, om det ej framginge, att kuvertet härrörde från utmätningssmannen. Emellertid må erinras om att det måste anses angeläget — även för gäldenären — att anslaget åtnjuter det rättsskydd som stadgandet i 10 kap. 12 § strafflagen om straff för skadande eller borttagande av »myndighets anslag eller insegel» erbjuder. Det torde därför i regel vara behöfligt att det angives varifrån kuvertet härrör. Det är säkerligen mindre uppseendeväckande, om så sker genom en anteckning på kuvertet än genom att detta fästes å dörren med särskilda sigill. Någon uttrycklig föreskrift i detta ämne torde emellertid ej vara erforderlig. Likaså torde utan särskilt stadgande vara uppenbart att å kuvertet — oavsett om det nedlägges i brevlåda eller fästes å dörren — måste finnas angivet, till vem det däri inneslutna meddelandet är riktat. Lagtexten synes lämpligen kunna erhålla den formuleringen att underrättelsen — om gäldenären eller dennes make eller husfolk ej anträffas — skall i slutet kuvert avlämnas i gäldenärens hemvist eller fästas å hans husdörr. Avlämnandet i hemvistet bör tydligen i regel ske genom att kuvertet nedlägges i brevlåda. Också en brevlåda av den typ, som är anbragt utanpå en dörr eller en vägg, torde kunna begagnas med laga verkan. Underrättelsen torde däremot ej kunna anses avlämnad i hemvistet om den nedlagts i en brevlåda utan yttre samband med bostaden, t. ex. nere vid grinden eller vid närmaste korsväg. Att underrättelsen icke bör fästas å husdörren om den kan avlämnas i hemvistet torde icke behöva komma till uttryck i lagtexten.

Något utrymme för föreskrifter om efterföljande postunderrättelse angående verkställd delgivning torde ej förefinnas.

Jag vill understryka att man med denna lösning ej bör anses ha på något sätt bundit sig i fråga om hur delgivningsreglerna i en reviderad utskökningslag böra vara utformade. Detta spørsmål bör framdeles bli föremål för en fullt fri omprövning i sitt vidare sammanhang.

Det med 60 § i nu förevarande avseende analoga stadgandet i 193 § utskökningslagen torde böra undergå motsvarande ändring.

Lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 juli 1951.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att förevarande proposition, nr 29, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 februari 1951.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Cassel, fru Sjöström-Bengtsson, herrar Ivar Nilzon, Lindgren, Fritiof Karlsson och John Wiktor Jonsson; samt

från andra kammaren: herrar Rylander, Hedlund i Östersund, Johnson i Stockholm, Landgren, fröken Öberg, herrar Svensson i Stenkyrka, Östlund och Jacobsson i Sala.
